

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**Актуальні проблеми
вітчизняної та всесвітньої
історії**

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 19

Рівне – 2010

Збірник наукових праць

«Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії»

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 19. – Рівне: Рівненський державний гуманітарний університет, 2010. – 309 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор:

Постоловський Руслан Михайлович, кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук (м. Рівне).

Заступник головного редактора:

Шелюк Людмила Олександрівна, кандидат історичних наук, професор (м. Рівне).

Науковий редактор:

Троян Сергій Станіславович, доктор історичних наук, професор (м. Рівне).

Члени редколегії:

Жилюк Сергій Іванович, доктор історичних наук, професор (м. Острог).

Киридон Алла Миколаївна, доктор історичних наук, професор (м. Київ).

Степанков Валерій Степанович, доктор історичних наук, професор (м. Кам'янець-Подільський).

Стоколос Надія Георгіївна, доктор історичних наук, професор (м. Рівне).

Фісанов Володимир Петрович, доктор історичних наук, професор (м. Чернівці).

Чухліб Тарас Васильович, доктор історичних наук (м. Київ).

Швецова-Водка Галина Миколаївна, доктор історичних наук, професор (м. Рівне);

Шеретюк Валерій Миколайович, кандидат історичних наук, доцент (м. Рівне).

Згідно постанови президії ВАК України
часопис „Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії”
визнано фаховим виданням у галузі історичних наук
(постанова від 17 квітня 2010 р.)

Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія КВ № 15857-4329Р від 12 жовтня 2009 р.

Друкується за рішенням Вченої Ради Рівненського державного гуманітарного університету, протокол № 2 від 24 вересня 2010 р.

За достовірність фактів, дат, назв і т.п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не співпадати з позицією редколегії. Рукописи не повертаються.

Адреса редакції: 33027, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12.
Рівненський державний гуманітарний університет

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2010

СТВОРЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ІСТОРИЧНІ, ПРИРОДНО-ГЕОГРАФІЧНІ, ЕКОНОМІЧНІ РЕГІОНИ УКРАЇНИ: ІСТОРІОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ

У статті проаналізовано історіографію створення бібліографічної інформації про історичні, економічні регіони України.

Ключові слова: бібліографічна інформація, зональні краєзнавчі об'єднання, історичні, економічні регіони.

В статье проанализирована историография создания библиографической информации об исторических, экономических регионах Украины.

Ключевые слова: библиографическая информация, зональные краеведческие объединения, исторические, экономические регионы.

In the article historiography of creation of bibliographic information is analysed about the historical, economic regions of Ukraine.

Keywords: bibliographic information, zonal regional associations, historical, economic regions.

Сучасний стан розвитку історичної вітчизняної науки неможливий без повноцінного бібліографічного забезпечення з різних аспектів історії українського народу. Ні для кого не секрет, що бібліографічне забезпечення наукових досліджень є необхідним фундаментом для їх успішного розвитку. Завдяки йому значно скорочується процес пошуку та відбору документів вкрай необхідних для ґрунтовних наукових досліджень.

Сьогодні в Україні сформувалась чітка та налагоджена система бібліографічного забезпечення досліджень територій, поділених за сучасним адміністративно-територіальним поділом. Разом з тим, забезпечення досліджень історичних, природно-географічних та економічних районів, практично відсутня. Така інформація потрібна великому колу краєзнавців, істориків, археологів, етнографів, які досліджують особливості цих територій. Про це свідчать результати дослідження документального потоку публікацій про такі великі історичні регіони як Волинь і Поділля [6].

У різні періоди становлення краєзнавчої бібліографії була опублікована низка робіт українських та зарубіжних бібліографознавців, присвячених взаємодії бібліотек у галузі бібліотечного краєзнавства, в тому числі з метою створення бібліографічної інформації про великі історичні, природно-географічні, економічні регіони.

Ще в 20-х р. ХХ ст. видатний український бібліограф М.І. Ясинський висловлював думку про необхідність створення зональних краєзнавчих бібліотечно-бібліографічних об'єднань з центрами у наукових бібліотеках [12]. Перед центрами зональних об'єднань він ставить завдання організації та регулювання краєзнавчої роботи у межах зони: виявлення бібліотек, розподіл між ними обов'язків, керівництво роботою, скликання та проведення бібліотечних нарад. Ясинський М.І. виділяє такі історичні та природно-географічні регіони України, як Волинь, Галичина, Донбас, Київщина, Поділля, Степова Україна, Крим, Полтавщина, Чернігівщина, Харківщина, на території яких можна створити такі об'єднання. Але ці ідеї видатного бібліографознавця так і не втілились в життя у зв'язку з розпочатим у 30-х р. періодом так званого "розстріляного відродження" [12].

Перші спроби створення зональних краєзнавчих об'єднань бібліотек були зроблені лише у кінці 50-х років ХХ століття на територіях таких економічних та природно-географічних зон Радянського Союзу як Сибір, Урал, Далекий Схід, Кавказ. У цей період були створені перші законодавчі документи: "Положение о зональных объединениях библиотек по краеведческой библиографии" [21] та "Положение о координации деятельности научных и специальных библиотек Сибири и Дальнего Востока" [22], згідно яких були схвалені і затверджені зональні об'єднання в обласних бібліотеках Радянського Союзу. Робочим і експертним органом об'єднання стає рада, яка регулярно збиратиме на наради і здійснюватиме координаційно-методичну діяльність по створенню високоякісних краєзнавчих посібників загально зонального характеру.

У 60-роках з'являються перші наукові публікації з даної теми, в яких, в основному, описувались перші кроки новостворених краєзнавчих об'єднань. Вивченням взаємодії бібліотек Сибіру і Далекого Сходу в галузі краєзнавчої бібліографії займалася Кирсанова М.І. [10], стан і перспективи діяльності зональних об'єднань Сибіру вивчали російські бібліографознавці Бредіхіна Н. [3], Маслова А.Н. [14, 15], Міхліна І.І. [16].

Перші підсумки роботи зонального об'єднання бібліотек Західного Сибіру підвів Я.Г. Ханінсон [24], який довів, що не зважаючи на деякі труднощі, які виникли в процесі роботи об'єднання, є й значні досягнення: створення зведеного каталогу періодики Західного Сибіру, видання покажчиків поточної краєзнавчої літератури, рекомендаційних тематичних покажчиків. Суворова А.В. [23] і Губкіна Т.Г. [23] проаналізували методику друкованого каталогу періодичних видань Західного Сибіру, створення якого було одним з першочергових завдань зонального об'єднання бібліотек Західного Сибіру.

Уральське зональне об'єднання було об'єктом дослідження Новоселова В.П. [19], який зазначив, що після невеликого терміну існування, воно дало хоча і невеликі результати, але потребує подальшого розвитку.

Бученков А.Н. у статті "Совершенствовать и развивать работу зональных краеведческих объединений" [4], проаналізувавши роботу всіх наявних на той час краєзнавчих об'єднань, зробив висновки, що складання

бібліографії в масштабах зони - виправдана справа. Досвід роботи зональних об'єднань, зазначив він, засвідчує, що вони створюють сприятливі умови для складання краєзнавчих посібників, робота над якими непосильна для кожної обласної бібліотеки окремо, вони забезпечують можливість координації краєзнавчої роботи, допомагають ліквідувати паралелізм, дозволяють створювати методичний центр краєзнавчої роботи бібліотек зони. На його думку, зональні об'єднання ідуть новими незвіданими шляхами і звичайно, що в їх діяльності на перших порах виникають окремі помилки та недоліки.

У 70-х роках з'явилась низка публікацій російських бібліографознавців, в яких розглядалися організаційні, теоретичні та методичні проблеми взаємодії бібліотек по створенню бібліографічної інформації про природно-географічні та економічні регіони.

У 1974 р. Міхліна І.І. [16] виступила з широкою програмою діяльності зональних об'єднань як важливої частини в системі організаційно-методичного керівництва краєзнавчою діяльністю бібліотек. Вона вважає, що зональні об'єднання повинні бути створені у всіх регіонах, особливо у великих економічних районах. Необхідність організації зональних об'єднань, на її думку, обумовлена тим, що вони можуть виконувати такі завдання, для вирішення яких недостатньо тільки державних центрів. При цьому автор вказує, що при відсутності проміжного обласного центру в державах з великою територією, державні центри просто фізично не в змозі здійснити конкретне, оперативне керівництво підвідомчою сіткою бібліотек.

Маслова А.Н. [14], досліджуючи двадцятирічний досвід роботи Далеко-Східного зонального об'єднання, разом з великою кількістю переваг, визначила ряд недоліків, що знижують ефективність його роботи. Перш за все, це відсутність юридично-правової основи взаємодії бібліотек.

Виникнення і перші роки діяльності Північно-Кавказького зонального об'єднання вивчав Бригадіров Н.Г. [2], який окреслив головні напрямки новоствореного об'єднання, зокрема створення зведеного зонального краєзнавчого каталогу, видання краєзнавчих рекомендаційних посібників, які міститимуть літературу по всій зоні в цілому.

В.Н. Пазухіна, М.Н. Петракова, Є.С. Судья, І.І. Міхліна, [16] акцентували увагу на такому напрямку роботи Північно-Кавказького об'єднання, як створення системи бібліографічних посібників, присвячених цьому регіону, зокрема вони запропонували розширити тематику покажчиків, налагодити єдність у способах бібліографічної характеристики, в групуванні матеріалу та науково-допоміжному апараті.

Проблеми і перспективи розвитку зонального краєзнавчого об'єднання на Уралі вивчали Є.І. Коган та Г.М. Савіних [11], які розглянули такі напрямки діяльності: вирішення організаційних питань, розробка методичних рекомендацій, підготовка бібліографічних посібників. У своїй статті автори, підкреслюють і значні здобутки Уральського зонального об'єднання, зокрема, створення системи краєзнавчих посібників: рекомендаційних, науково-допоміжних, ретроспективних, універсальних.

Цікавий підхід до вирішення проблеми краєзнавчої взаємодії бібліотек запропонував Н.С. Карташов [9], який ставить питання не тільки про розподіл обов'язків, а й пропонує програму вдосконалення взаємодії бібліотек. Її можна поширювати і на бібліотечне краєзнавство, перед яким стоїть завдання забезпечити бібліографів-краєзнавців відповідними теоретико-методичними розробками і рекомендаціями з подальшої взаємодії бібліотек різних систем і відомств.

У 70-роках ХХ століття з'являються перші публікації українських бібліографознавців, присвячені питаннями координації діяльності бібліотек у галузі краєзнавчої бібліографії. Зокрема, Альохін Д.С. [1] проаналізував діяльність обласних наукових бібліотек України по складанню краєзнавчих бібліографічних покажчиків, підготовці до видання краєзнавчих інформаційних бібліографічних посібників, веденню зведеного краєзнавчого каталогу. У своїй статті "Координація і кооперування діяльності бібліотек УРСР у галузі краєзнавчої бібліографії" [1] він висвітлив позитивний досвід діяльності бібліотек на засадах кооперування з різними установами та організаціями.

Ярошик В.А. [26] вивчав досвід великих бібліотек Харкова з питань координації і кооперації в галузі бібліографічного краєзнавства, особливу увагу він приділяє організації зведеного краєзнавчого каталогу, також спільні зусилля в довідково-бібліографічній роботі.

Статті Альохіна Д.С. та Ярошика В.А. [1, 27] представляють значну цінність для краєзнавчого бібліографознавства у питанні вивчення досвіду координації та кооперування краєзнавчої роботи бібліотек України в 70-х роках ХХ ст., але у них не піднімалось питання створення бібліографічних об'єднань з метою підготовки краєзнавчої інформації про історичні, природно-географічні та історичні регіони України.

У період незалежності України з'являються перші публікації українських дослідників, присвячені вирішенню проблем створення бібліографічної інформації про історичні, природно-географічні та економічні регіони.

На початку 90-х років Міляевич І.В. висунула ідею створення банку бібліографічної інформації про історичну Волинь [18]. На основі вивчення документального потоку з історичного краєзнавства вона обґрунтувала необхідність створення Волинського зонального об'єднання та окреслила основні організаційні та методичні проблеми його функціонування [18].

Подальший розвиток цих ідей знайшов відображення у публікації Щербан Р.М. [25], в якій описані перші кроки зроблені Рівненською державною обласною бібліотекою по координації роботи бібліотек Волинського регіону у напрямку створення консорціуму "Історична Волинь".

На межі ХХ та ХХІ ст. російські бібліографознавці продовжують займатись розробкою проблем створення бібліографічної інформації про природно-географічні та економічні регіони Російської федерації.

У 2001 р. завідділом наукової бібліографії Державної публічної науково-технічної бібліотеки Сибірського відділення Російської академії наук Перегєєдова Н.В. [20] виступила з досвідом роботи, щодо формування краєзнавчих баз даних Сибіру і Далекого Сходу. Основним завданням Сибірського зонального об'єднання є створення регіонального бібліографічного репертуару за допомогою сучасних інформаційних технологій та їх представлення у всесвітній мережі Інтернет. Зокрема, на даний час бібліотека займається формуванням баз даних про природні ресурси Сибіру і Далекого Сходу, економічний розвиток регіону, його гуманітарний комплекс. Ці бази даних є не лише основою для підготовки і видання науково-допоміжних покажчиків, але й в цілому відображають наукове життя краю, творчий вклад сибірських вчених у розвиток науки.

На початку XXI ст. активізувалась робота бібліотек України у напрямку координації та кооперування їх діяльності. Цей процес супроводжується публікацією низки ґрунтовних робіт, в яких розглядаються організаційні та методичні проблеми такої взаємодії.

У 2005 р. науковий співробітник Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського Ісаєва О.В. [8] проаналізувала моделі корпоративної каталогізації, які існують у світі. Назвавши їх переваги і недоліки, вона запропонувала створити дві групи в колективів, одна з яких займалася б форматом, а інша – каталогізацією.

Крім, того у 2006 р. на сторінках “Бібліотечної планети” Вилегжаніна Т. [5], висловила думку, що в сучасних умовах швидкого поширення інформаційних і телекомунікаційних технологій, виникла конкуренція бібліотеки з іншими інформаційними установами. Подолати цю проблему бібліотека не спроможна самотужки, тому на її думку необхідно об'єднувати свої зусилля. Вона вважає, що кооперації бібліотек можлива у таких напрямках: розвиток фондів, збереження документних ресурсів, надання доступу до документних ресурсів, бібліографічне обслуговування, корпоративна каталогізація.

Ільганаєва В. у статті “Корпоративний рух в Україні: стан та перспективи розвитку” [7], доводить необхідність створення корпорацій в Україні. Зважаючи на невеликий досвід українських бібліотек у даному питанні, поряд з певними зрушеннями існує велика кількість проблем, які потребують негайного розв'язання.

У своїй публікації “Координація краєзнавчої роботи у наукових бібліотеках Харкова” [27] Ярошик В.А. та Сосновська Т.О. описують особливості координаційної роботи бібліотек Харкова. Серед підготовлених видань історико-краєзнавчої тематики найцікавішими є “Історія Слобідської України” та бібліографічні покажчики серії “Краєзнавці Слобожанщини”.

У 2008 р. на V Міжнародній науково-практичній конференції “Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: Проблеми науки, освіти, практики” Кузнецова М.М. [13] виступила з доповіддю щодо переваг корпоративної взаємодії публічних бібліотек у створенні краєзнавчої електронної діяльності. Корпоративні об'єднання, на її думку, мають створювати у регіоні єдиний інформаційний простір сукупності бібліотек, який сприятиме якісному донесенню краєзнавчої інформації до користувачів як на традиційних носіях, так і в електронному варіанті.

Отже, проблема створення бібліографічної інформації про історичні, природно-географічні та економічні регіони України привертала увагу бібліографознавців ще з 20-х років XX століття, проте не знайшла послідовного та завершеного розвитку. Найбільше публікацій з цих питань відноситься до 60-70 років XX століття. У них проблема розглядалась у плані узагальнення практичного досвіду роботи зональних об'єднань, створених у природно-географічних регіонах Російської федерації. Практика створення таких об'єднань на території історичних регіонів України відсутня, за винятком організованого на початку XXI століття консорціуму “Історична Волинь”.

Тому, проаналізувавши історіографію проблеми формування краєзнавчих бібліографічних корпорацій на території історичних, природно-географічних та економічних регіонів України можна зробити висновок, що вона не стала предметом спеціального вивчення: теоретично не обґрунтована необхідність створення таких об'єднань; не визначені регіони України, на території яких доцільно створювати корпорації; не розроблені організаційні та методичні проблеми їх функціонування. Тому ця тема є актуальною і потребує подальших досліджень.

Джерела та література

1. Альохін Д.С. Координація і кооперування діяльності бібліотек УРСР у галузі краєзнавчої бібліографії / Д.С. Альохін // Бібліотекознавство і бібліографія. – Х. : Вища школа, 1979. – Вип. 19. – С. 50 - 57.
2. Бригади́ров Н.Г. Первые шаги Северокавказского зонального объединения / Н.Г. Бригади́ров // Сов. библиогр. – 1961. – № 4. – С. 9 -10.
3. Бредихина Н. Состояние и перспективы деятельности зональных объединений в Сибири и на Дальнем Востоке / Н. Бредихина // Науч. б-ки Сибири и Дальнего Востока. – 1970. – Вип. 2. – С. 7—32.
4. Бученков А.Н. Совершенствовать и развивать работу зональных краеведческих объединений / А.Н. Бученков // Сов. библиогр. – 1961. – № 6. – С. 7 - 15.
5. Вилегжаніна Т. Кооперація бібліотек: проблеми і переваги / Т. Вилегжаніна // Бібл. планета. – 2006. – № 1. – С. 4 - 6.
6. Гуч С.А. Структура документального потоку з історичного краєзнавства (на матеріалі досліджень Поділля та Волині) / Гуч С.А. // Вісн. Кн. палати. – 2008. – № 11. – С. 34 – 36.
7. Ільганаєва В. Корпоративний рух в Україні: стан та перспективи розвитку / В. Ільганаєва // Бібл. форум України. – 2006. – № 2. – С. 13 - 15.
8. Ісаєва О.В. Створення пілотного національного проекту формату представлення бібліографічних даних УКРМАРК: стан та перспективи / О.В. Ісаєва // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2005. – № 2. – С. 19 - 22.

9. Карташов Н.С. Взаимодействие научных библиотек Сибири и Дальнего Востока в области библиографической работы / Н.С. Карташов // Сов. библиогр. – 1977. - № 3. – С. 21 - 32.
10. Кирсанова М.И. Координация и взаимодействие библиотек Сибири и Дальнего Востока в области краеведческой библиографии / М.И. Кирсанова // Сов. библиогр. – 1975. - № 2. – С.13 - 18.
11. Коган Е.И. Зональное объединение и перспективы развития краеведческой библиографии на Урале / Е.И. Коган, Г.М. Савиных // Сов. библиогр. – 1977. - № 1. – С. 31 - 38.
12. Королевич Н.Ф. Бібліограф М.І. Ясинський (1889-1967) : бібліографічний нарис / Н.Ф. Королевич. – К., 1995. – 32 с.
13. Кузнецова М.М. Корпоративна взаємодія бібліотек у створенні краєзнавчої електронної інформації / Кузнецова М.М. // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: Проблеми науки, освіти, практики: матеріали V міжнародної наук.- практ. конф. м. Київ, 20-22 травня 2008 р. – К., 2008. – С.43 - 44.
14. Маслова А.Н. Деятельность Дальневосточного зонального объединения в области краеведческой библиографии / А.Н. Маслова // Сов. библиогр. – 1978. - № 2. – С. 37 - 47.
15. Маслова А.Н. Деятельность Дальневосточного зонального объединения в области краеведческой библиографии / А.Н. Маслова // Сов. библиогр. – 1978. - № 6. – С. 22 - 32.
16. Михлина И.И. Состояние и задачи краеведческой библиографии на Северном Кавказе / И.И. Михлина, В.Н. Пазухина, М.Н. Петракова, Э.С. Судья // Сов. библиогр. – 1974. – № 3. – С. 24 - 42.
17. Мілясевич І.В. Деякі тенденції розвитку документального потоку з історичного краєзнавства (на матеріалі дослідж. Волині) / І.В. Мілясевич // Бібліотечне краєзнавство у відновленні історичної пам'яті народу України: матеріали наук.- практ. конф., м. Київ, 26-27 трав. 1997 р. - К., 1998. - С. 156 - 158.
18. Мілясевич І.В. Створення банку бібліографічної інформації про Волинь (проблеми та перспективи) / І.В. Мілясевич // Пріоритетні напрямки розвитку бібліотечної справи в Україні: матеріали міжрегіональної наук.-практ. конф., м. Рівне 24-25 берез. 1993 р. – Рівне, 1993. – С. 18 – 19
19. Новоселов В.П. О работе Уральского зонального объединения / В.П. Новоселов // Сов.библиогр. – 1961. - № 4. - С. 3 - 8.
20. Перегоедова Н.В. Краеведческие базы данных Сибири и Дальнего Востока / Перегоедова Н.В. // Мир библиогр. – 2001. - № 4. – С. 7 - 10.
21. Положение о зональных объединениях библиотек по краеведческой библиографии: (Проект) / ГБЛ. — М., 1962. – 3 с.
22. Положение о координации деятельности научных и специальных библиотек Сибири и Дальнего Востока. – Новосибирск, 1970. – 9 с.
23. Суворова А.В. Сводный каталог периодики Западной Сибири / А.В. Суворова, Т.Г. Губкина // Сов. библиогр. – 1968. - № 4. – С. 30 - 34.
24. Ханинсон Я.Г. Первые итоги работы зональных краеведческих объединений / Я.Г. Ханинсон // Сов. библиогр. – 1961. - № 3. – С. 3 - 10.
25. Щербан Р.М. Консорціум “Історична Волинь” / Р.М. Щербан // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики: матеріали IV наук.-практ. конф. – К., 2007. – С. 166 - 169.
26. Ярошик В.А. Некоторые вопросы кооперации краеведческой работы / В.А. Ярошик // Сов. библиогр. – 1973. - № 4. – С. 26 - 30.
27. Ярошик В.О. Координація краєзнавчої роботи в наукових бібліотеках Харкова / В.О. Ярошик, Т.О. Сосновська // Бібліотечне краєзнавство: нові технології: матеріали міжнар. семінару, 22–23 берез. 2005 р. / Харк. держ. наук. б-ка ім. В.Г.Королєнка; уклад. : Н.І. Полянська, В.О. Ярошик. – Х., 2005. – С. 41 - 46.

З М І С Т

NOTA BENE

Грипич С.Н. ПРОБЛЕМАТИКА ДОСЛІДЖЕНЬ ВІТЧИЗНЯНОЇ ТА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ НА СТОРІНКАХ ФАХОВОЇ ПЕРІОДИКИ, ПРЕДСТАВЛЕНОЇ У ФОНДАХ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ РДГУ (<i>Рецензія на періодичне фахове видання „Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: зб. наук. праць: наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету”</i> . – Рівне: РДГУ, 2000 – 2010)	3
ПРОБЛЕМИ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ В НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ	
Удод О.А., Юрій М.Ф. ВЛАДА У КИЇВСЬКІЙ РУСІ	7
Заглинська Л.В., Гоголь Т.В. УКРАЇНСЬКІ ГРОШІ В ІСТОРИКО-ЕКОНОМІЧНОМУ АСПЕКТІ СТАНОВЛЕННЯ СВІТОВИХ ГРОШОВИХ ВІДНОСИН	17
Єрасов Б.В. УКЛАДАННЯ ШЛЮБУ МІЖ КНЯЗЕМ ВОЛОДИМИРОМ ТА ЦЕСАРІВНОЮ АННОЮ: ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ	28
Омельчук Б.А. РЕЗИДЕНЦІЙНЕ БУДІВНИЦТВО НА ЛЬВІВЩИНІ В ОСТАННІЙ ЧВЕРТІ XVII СТОЛІТТЯ	32
Казначєва Л.М. РІЧПОСПОЛИТСЬКІ СЕЙМИКИ У ШЛЯХЕТСЬКОМУ САМОВРЯДУВАННІ ПРАВОБЕРЕЖНОЇ УКРАЇНИ	37
Шеретюк Р.М. ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВОСЛАВНОГО ДУХОВЕНСТВА ПІД ЧАС ПРИЄДНАННЯ УНІАТІВ ПРАВОБЕРЕЖЖЯ УКРАЇНИ ДО РОСІЙСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В КІНЦІ XVIII СТ.	42
Нагорний В.В. ПЕНІТЕНЦІАРНІ ЗАКЛАДИ РОСІЙСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ У БОРОТБІ З УКРАЇНСЬКИМ ПРАВОСЛАВНИМ СЕКТАНТСТВОМ У XVIII - ПОЧАТОК XX СТОЛІТЬ)	47
Нікітін Ю.О. ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ ПО СТВОРЕННЮ І РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОХОРОНИ НАРОДНОГО ЗДОРОВ'Я В ЧЕРНІГІВСЬКІЙ, ХАРКІВСЬКІЙ ТА ПОЛТАВСЬКІЙ ГУБЕРНІЯХ У II ПОЛОВИНІ XIX СТ.	51
Шугаєва Л.М. В ПОШУКАХ ІСТИННОГО ПРАВОСЛАВ'Я. ІНОКЕНТІЙ БАЛТСЬКИЙ	57
Киридон А.М. УТВЕРДЖЕННЯ КОМУНІСТИЧНОГО ПОБУТУ В СУСПІЛЬСТВІ РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ 1920-Х РОКІВ: ОНТОЛОГІЧНИЙ І АКСІОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ	59
Доброчинська В.А. ЮРІЙ ШУМОВСЬКИЙ: ВІХИ ЖИТТЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ (1908–2004)	68
Абакунова Г.В. АНТИСЕМІТСЬКА ПОЛІТИКА НАЦИСТСЬКОЇ ВЛАДИ В РАЙХСКОМІСАРІАТІ «УКРАЇНА»	73
Киридон П.В. МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПАРТІЙНО-ДЕРЖАВНОЇ НОМЕНКЛАТУРИ ХРУЩОВСЬКОЇ ДОБИ	79
Чура В.І. КОМПАРТАПАРАТ І РЕЛІГІЙНИЙ РУХ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ НАПРИКІНЦІ 80-Х РР. XX СТ.	84

Мишков В. ДІЯЛЬНІСТЬ МИТРОПОЛИТА АДРІАНА (ЧЕТВЕРГОВА) В КОНТЕКСТІ НАЛАГОДЖЕННЯ КОНСТРУКТИВНОГО ДІАЛОГУ МІЖ РОСІЙСЬКОЮ ПРАВОСЛАВНОЮ СТАРООБРЯДНОЮ ЦЕРКВОЮ ТА РОСІЙСЬКОЮ ПРАВОСЛАВНОЮ ЦЕРКВОЮ	88
Веремейчик Л.Ф. СОЦІАЛЬНЕ СЛУЖІННЯ ПРОТЕСТАНТІВ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ	92
Милуш В.І. ВПЛИВ ХРИСТІЯНСТВА НА ВІЙСЬКО: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ І СУЧАСНІСТЬ	95
Филипчук С.В. ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ПРОТЕСТАНТСЬКИХ ЦЕРКОВ	100
Давидчук С. ВІЗИТИ ВИЩИХ ПОСАДОВИХ ОСІБ В УКРАЇНО-ІЗРАЇЛЬСЬКИХ ВІДНОСИНАХ 90-Х РР. ХХ СТ.	103
Сидорук Т. В. ВПЛИВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ СУСІДСТВА НА ПРОЦЕСИ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ ТА МОДЕРНІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ	110
ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧИЙ НАУКОВИЙ ДИСКУРС	
Прищепя Б.А. НОВІ АРХЕОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІТОПИСНИХ МІСТ ВОЛИНИ	117
Прищепя О. П. РОЗВИТОК ТОРГІВЛІ У МІСЬКИХ ПОСЕЛЕННЯХ ВОЛИНСЬКОЇ ГУБЕРНІЇ В ДОБУ ФОРМУВАННЯ РИНКОВИХ ВІДНОСИН (ДРУГА ПОЛОВИНА ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТ.)	123
Мельничук Н.М. СИМВОЛІКА ПОЛЬСЬКОГО СОКОЛЬСТВА ВОЛИНИ: ПОХОДЖЕННЯ І ТРАДИЦІЇ (1921-1939 рр.)	127
Ленартович О.Ю. ОРГАНІЗАЦІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ОУН НА ВОЛИНІ У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД 1921-1939 РР.	131
Цецик Я.П. РОЛЬ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНОГО ОБ'ЄДНАННЯ У СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ ВОЛИНИ У 1931 – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ 1935 РР.	136
Жив'юк А.А. ТЕАТР ЯК СКЛАДОВА ПОЛІТИЧНОГО МАНІПУЛЮВАННЯ КОМУНІСТИЧНОЇ НОМЕНКЛАТУРИ: РІВНЕНСЬКИЙ ВИПАДОК	142
Семещук В.М. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ МЕЛПОРАТИВНИХ РОБІТ НА ВОЛИНІ В УМОВАХ «ЗАСТОЮ»: ПРОБЛЕМИ І СПРОБИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	148
Виткалов С.В. НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНІ ТОВАРИСТВА ЯК ФАКТОР ОПТИМІЗАЦІЇ ДУХОВНОГО ЖИТТЯ СУЧАСНОЇ РІВНЕНЩИНИ	156
Демянюк І. НА ПЕРЕДНЬОМУ КРАЇ. Нарис історії Української Гельсінської Спілки на Рівненщині	159
ПРОБЛЕМИ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ І МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН: НАУКОВИЙ ДИСКУРС	
Постоловський Р.М. НАЦІОНАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ДЕМОКРАТИЧНИХ ТРАДИЦІЙ В ЧЕСЬКИХ ЗЕМЛЯХ	168

Бевзюк Є.В. СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ЧЕСЬКИХ І СЛОВАЦЬКИХ ЗЕМЕЛЬ У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТ.	177
Агасиев Икрам Керим оглы ПРОБЛЕМЫ ХОЗЯЙСТВЕННОЙ И СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ АДАПТАЦИИ НЕМЕЦКИХ КОЛОНИСТОВ В ЮЖНОМ КАВКАЗЕ В ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЕ ХІХ ВЕКА	183
Івчик Н.С. ПОЛІТИКА РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ В СФЕРІ ОСВІТИ У ПІВДЕННО-ЗАХІДНОМУ КРАЮ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТ.	187
Константінова В.М. ЗАКОНОДАВСТВО ЩОДО МІСТ ПІВДЕННОЇ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ВІД МАНІФЕСТУ ПРО ВОЦАРІННЯ ОЛЕКСАНДРА ІІІ ДО МІСЬКОГО ПОЛОЖЕННЯ 1892 Р.	191
Троян П.С. КОЛОНІАЛЬНЕ ПИТАННЯ В НІМЕЧЧИНІ 1841 – 1884 рр.: ТЕОРЕТИКО-КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	195
Плюта Н.В. ФРАНЦІЯ І КОЛОНІАЛЬНА ПОЛІТИКА НІМЕЧЧИНІ 80-90-Х РР. ХІХ СТОЛІТТЯ	198
Валюх Л.І. АНГЛО-НІМЕЦЬКИЙ КОНФЛІКТ В ПІВДЕННІЙ АФРИЦІ (1895 – 1896 рр.) В ОЦІНЦІ АНГЛІЙСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ СИЛ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ	204
Хитровська Ю.В. ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВОСЛАВНОГО КЛІРУ В ДЕРЖАВНИХ ДУМАХ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ ДИСКУСІЙ НАВКОЛО ПИТАННЯ ПРО МОЖЛИВІСТЬ УЧАСТІ ДУХОВЕНСТВА У ПОЛІТИЦІ В ПРАВОСЛАВНІЙ ПРЕСІ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ	209
Ласкавий Д.В. УГОДА ГРІНВУДА – БЕРАНЖЕ 1919 р. І НАФТОВИЙ СОЮЗ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ ТА ФРАНЦІЇ	213
Скопова О.І. ЕТНОПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЯК ОДИН ІЗ ЧИННИКІВ КРИЗИ КОНСТИТУЦІЙНО-МОНАРХІЧНОГО ЛАДУ В ІСПАНІЇ (1918-1931 РР.)	216
Бородинська Л. ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ СПІЛЬНОТИ ЄВАНГЕЛЬСЬКИХ ХРИСТІЯН У ПОЛЬЩІ (1918-1939 РР.)	221
Давлетов О.Р. РІХАРД ДАРРЕ – ВІД АГРОНОМА-КОЛОНІЗАТОРА ДО МІНІСТРА ПРОДОВОЛЬСТВА ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ТРЕТЬОГО РЕЙХУ: ШТРИХИ ДО ПОЛІТИЧНОГО ПОРТРЕТУ	225
Піковська Т.В. НАЦІОНАЛЬНЕ ПИТАННЯ В ПРОГРАМАХ НІМЕЦЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ У ПЕРШІЙ ЧЕХОСЛОВАЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ В 1920 – СЕРЕДИНІ 1930-х рр.	229
Постоловський Р.М. ДЕМОКРАТИЧНІ ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ ЧЕХОСЛОВАЦЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ (1944 – 1945 рр.)	233
Віруцька С.В. СУСПІЛЬНО - ПОЛІТИЧНІ НАСТРОЇ В ПОЛЬЩІ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПОДІЙ «ПРАЗЬКОЇ ВЕСНИ»	239
Лемак Н.М. ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОГО СВІТОГЛЯДУ Е. ХІТА В УМОВАХ ЕВОЛЮЦІЇ ТРАДИЦІЙНИХ ЗАСАД КОНСЕРВАТИЗМУ ДО НЕОКОНСЕРВАТИЗМУ (ДРУГА ПОЛОВИНА ХХ СТ.)	244

Пелех Є.І. УЧАСТЬ ЗБРОЙНИХ СИЛ ФРН У МІЖНАРОДНИХ ЗУСИЛЛЯХ ІЗ ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ НА ТЕРИТОРІЇ БОСНІЇ І ГЕРЦЕГОВИНИ (1991-1995)	251
Генега І.М. ДОКТРИНА ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ Є.ПРИМАКОВА: ВІД РОМАНТИЗМУ ДО ПРАГМАТИЗМУ?	255
Санжаревський О.І. СПІЛЬНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ОБОРОНИ БІЛОРУСІ ТА РОСІЇ В КІНЦІ 90-Х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛОЖЕНЬ ДОГОВОРУ ПРО СТВОРЕННЯ СОЮЗНОЇ ДЕРЖАВИ	261
Бояківський Л. С. ГЕОСТРАТЕГІЧНИЙ ПРОЕКТ БУДІВНИЦТВА ГАЗОПОРТУ ЯК ФАКТОР ЗМІЦНЕННЯ ЕНЕРГОБЕЗПЕКИ ПОЛЬЩІ: ДИСКУСІЯ В СЕРЕДИНІ КРАЇНИ	265
Павлюк Т. В. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕГОВОРНОГО ПРОЦЕСУ ПРО ПРИЄДНАННЯ МІЖ ХОРВАТІЄЮ ТА ЄС	268
Буз О.М. ЖІНКИ В ПОЛІТИЧНІЙ ТЕОРІЇ	372
Троян С.С. ПОЛІТОЛОГІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН: ТЕОРЕТИКО-ЕКСПЛІКАЦІЙНИЙ ПІДХІД	276
ПРОБЛЕМИ ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА ТА ІСТОРІОГРАФІЇ	
Якимчук О.О. ВІТЧИЗНЯНІ ІСТОРІОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ШЛЯХЕТСТВА ЯК ДЖЕРЕЛО ДО ВИВЧЕННЯ ШЛЯХТИ РІВНЕНСЬКОГО ПОВІТУ ВОЛИНСЬКОЇ ГУБЕРНІЇ КІНЦЯ ХVІІІ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТЬ	281
Ветвінська Н.О. ДЖЕРЕЛОЗНАВЧІ ПРОБЛЕМИ В ІСТОРІОГРАФІЇ СХІДНОСЛОВ'ЯНСЬКОГО ЯЗИЧНИЦТВА В ХІХ- ХХ СТ.	286
Дібас О.А. КЛАСИФІКАЦІЯ ДЖЕРЕЛ З ІСТОРІЇ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ ПРОМИСЛОВОСТІ ДОНБАСУ (1861-1914 рр.)	290
Грипич С.Н., Граб О.В. КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКЕ ЖИТТЯ ГАЛИЧИНИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ (ДЖЕРЕЛОЗНАВЧИЙ АСПЕКТ)	294
Гуч С. СТВОРЕННЯ БІБЛОГРАФІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ІСТОРИЧНІ, ПРИРОДНО-ГЕОГРАФІЧНІ, ЕКОНОМІЧНІ РЕГІОНИ УКРАЇНИ: ІСТОРІОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ	299
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	303
ЗМІСТ	305

Наукове видання

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Збірник наукових праць

Випуск 19

Відповідальний за підготовку збірника до видання – С.С. Троян

Комп'ютерна верстка – Третяк О.Ю.

Обкладинка – Самсонюк В.Б.

Підписано до друку 30. 09. 2010 р. Папір офсетний. Гарнітура “Times New Roman”. Наклад 100. Обліково-видавничих аркушів 30,00. Віддруковано засобами оперативної поліграфії ПП Самборський І.О., вул. Толстого, 3, м. Рівне, Україна, 33028.

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету: Збірник наукових праць. – Рівне: РДГУ, 2010. – Випуск 19. – 309 с.
